

Serhii Vasylyev
*Candidate of Economic Sciences, Docent,
Associate Professor at the Department of Economics
Dnipro State Agrarian and Economic University*

Olga Masliaieva
*Candidate of Economic Sciences, Docent,
Associate Professor at the Department of Economics
Dnipro State Agrarian and Economic University*

Васильєв С.В.
*кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки
Дніпровського державного аграрно-економічного університету*

Маляєва О.О.
*кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки
Дніпровського державного аграрно-економічного університету*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-501-3-8>

WAYS TO IMPROVEMENT THE INNOVATION ACTIVITY OF AGRICULTURAL ENTERPRISES IN UKRAINE

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

В умовах війни агропромисловий комплекс України стикається із викликами, що вимагають швидкої адаптації інноваційної діяльності. Сьогодні розвиток інновацій в агросекторі націлений не лише на збільшення продуктивності, а й на забезпечення продовольчої безпеки в умовах невизначеності. Впровадження сучасних технологій є життєво необхідним для мінімізації втрат на тлі руйнувань інфраструктури.

Національні інтереси та геополітичні пріоритети України обумовлюють необхідність створення інноваційної моделі розвитку, здатної забезпечити міжнародну конкурентоспроможність та реалізувати потенціал економічного зростання країни. Інноваційна діяльність є важливим елементом сучасних наукових, виробничих та соціально-економічних процесів у суспільстві [3].

В умовах глобалізації підприємства аграрного сектору України загалом орієнтуються на інноваційний розвиток. У країні створено правову базу для підтримки інноваційної діяльності підприємств, зокрема завдяки законодавству України «Про інноваційну діяльність», «Про інвестиційну діяльність», «Про наукову і науково-технічну експертизу» та багатьом іншим нормативно-правовим актам [2].

Сьогодні в Україні через воєнні дії створилися несприятливі умови для здійснення ефективної інноваційної діяльності як в економіці загалом, так і в окремих галузях. У зв'язку з цим залишається актуальним стратегічне завдання розробки механізму державного регулювання інноваційного розвитку, що включає запровадження необхідних заходів економічної політики та вдосконалення існуючої системи стимулювання інновацій. Основні завдання зосереджені на підвищенні рівня конкурентоспроможності національної економіки через інноваційні підходи, що надає переваги українським виробникам у змаганні з конкурентами на внутрішніх і міжнародних ринках та дозволить Україні зайняти позиції поруч із розвиненими країнами світу.

Для сталого переходу агропромислового комплексу (АПК) на інноваційний шлях розвитку слід зосередити зусилля на таких напрямках:

1. Підвищення конкурентоспроможності та експортного потенціалу високотехнологічних секторів інноваційної діяльності в АПК. Це включає розробку та впровадження ефективних ресурсозберігаючих технологій, що дозволить зменшити витрати на сировину та підвищити якість продукції.

2. Створення технологій з високим потенціалом впливу, які сприятимуть формуванню нових ринків для високотехнологічної продукції, таких як високоякісне зерно для хлібопекарської галузі чи дієтичний картопляний крохмаль. Це відкріє можливості для диверсифікації продукції та виходу на міжнародний ринок.

3. Прискорене поширення сучасних аграрних технологій з акцентом на горизонтальну інтеграцію, що дозволить масштабувати інновації серед більшої кількості підприємств.

4. Проведення технічної та технологічної модернізації аграрних підприємств та інфраструктури для підвищення ефективності виробництва та якості продукції.

Головний акцент у формуванні ринків високотехнологічної продукції слід зробити на розробці технологій з високим потенціалом впливу, здатних забезпечити випуск продукції з новими унікальними споживчими властивостями. У цих напрямках доцільно використовувати заходи державного фінансування та залучати іноземних інвесторів.

Для сприяння швидкого впровадження сучасних технологій в аграрному секторі необхідно застосовувати такі заходи: удосконалення регулювання галузі та зменшення перешкод для впровадження новаторських технологій, активне залучення іноземних інвестицій; удосконалення технологічних стандартів і модернізація застарілих норм; підтримка імпорту важливих сучасних технологій, що мають широкий застосунок.

Інноваційна система розвитку АПК – це сукупність суб'єктів, інститутів та інфраструктури, що забезпечують виробництво, поширення та впровадження інновацій в економіці та суспільстві.

Для підвищення конкурентоспроможності наукового комплексу АПК необхідно вирішити низку завдань: покращити якість кадрового потенціалу; підвищити ефективність використання фінансових ресурсів, спрямованих на науку; збільшити дослідницький потенціал у ключових напрямках; розвивати інструменти та механізми координації і взаємодії всіх учасників інноваційного процесу.

Відтворення інноваційного кадрового потенціалу забезпечується через низку заходів: створення сприятливих умов та стимулів для залучення та утримання талановитої молоді в науці; підтримка наукових шкіл, що об'єднують дослідників різних поколінь; інтеграція академічної та університетської науки з ширшим поєднанням викладацької та дослідницької діяльності; залучення до керівництва науковою підготовкою аспірантів провідних вітчизняних і зарубіжних науковців, які мають досвід публікацій у міжнародних журналах, патентування результатів досліджень і достатній рівень цитування публікацій.

Технологічні платформи є одним із варіантів приватно-державного партнерства, створення яких залежить від кількох факторів: багатодисциплінарності необхідних досліджень для розробки перспективних технологій, що вимагає залучення великої кількості потенційних учасників для регулярного обговорення технологічної модернізації, визначення форм партнерства та узгодження інтересів учасників платформи [1].

Основними напрямками розвитку техніко-технологічної інфраструктури є: підтримка поширення ринкових моделей формування та розвитку об'єктів інноваційної інфраструктури, що забезпечують аграрним товаровиробникам доступ до спеціалізованих послуг, таких як експертні, освітні, консалтингові та маркетингові.

Агропромисловий комплекс являє собою складну систему, що включає різноманітні організаційні та функціональні підсистеми, а виробничий процес в цілому складається з кількох етапів, на яких діють різноманітні фактори науково-технічного прогресу. Серед цих факторів можна виділити біологічні, технічні, технологічні, інформаційні та організаційно-правові. У межах кожної з цих груп визначаються пріоритетні напрямки, що змінюються в залежності від етапу розвитку виробництва. Реалізація напрямків науково-технічного прогресу здійснюється через розробку нововведень, що дають позитивний ефект для виробництва.

Отже, інноваційний розвиток у аграрному виробництві сприяє не тільки підтримці стабільного виробничого рівня, а й прискоренню прогресу, що, у свою чергу, підвищує стабільність виробничих процесів і сприяє розширеному відтворенню. Удосконалення управління інноваціями в агропромисловому комплексі повинно охоплювати весь спектр діяльності аграрного сектору: від досліджень і розробок до впровадження результатів наукових досліджень у виробництво та оцінки їх ефективності. Підвищення обґрунтованості та ефективності державного впливу в сфері управління інноваційною діяльністю в агропромисловому комплексі має стати одним з пріоритетних напрямів аграрних досліджень, що забезпечить інтенсифікацію інновацій у галузі, прискорить науково-технічний прогрес і підвищить ефективність виробництва.

Література:

1. Гуторова О.О., Гуторов О.І. Особливості розвитку та напрями удосконалення інноваційної діяльності в АПК. *Аграрні інновації*. 2023. № 17. С. 211-217. DOI: <https://doi.org/10.32848/agrar.innov.2023.17.32>
2. Скрипник В.В. Інноваційний розвиток аграрних підприємств України: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку. *Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. 2021. № 20. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.20.2021.252585>
3. Федуллова Л. Інноваційний розвиток: еволюція поглядів та проблеми сучасного усвідомлення. *Економічна теорія*. 2016. № 2. С. 28-46.